

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Halima Khan
Postboks 325
1502 MOSS

Deres ref.: 2023/14

Vår ref.: 23/610

Vår dato: 14.04.2023

Saksbehandler: Kjersti Barbakken // Kontoret for
kvalifisering og sosiale tjenester

Svar på henvendelse vedr. økonomisk stønad til kjøp av bil

Det vises til deres henvendelser datert 16.01.23 og 16.02.23.

Dere stiller spørsmål ved tolkingen i rundskrivet punkt 4.18.2.41 der det fremkommer:
«Utgifter til bilhold ligger normalt utenfor livsoppholdet. Folketrygden har egne stønadsordninger knyttet til nødvendig bilhold. Hvis tjenestemottaker eier en bil av nøktern standard, og ikke har rett til slik støtte, eller støtten ikke er tilstrekkelig, og bruk av bil er av særlig stor betydning for vedkommende, kan imidlertid utgifter til bil medregnes i stønadsberegningen [...]».

Dere har lagt til grunn at forutsetningen må være at dekning av utgifter til bilhold er forbeholdt de tilfeller der vedkommende allerede eier en bil. Basert på teksten som fremkommer av rundskrivet, finner dere ikke grunnlag for at kjøp av bil skulle omfattes. Dere ber om en vurdering av dette spørsmålet og viser til den tolkingen som fremkommer av brevet vårt datert 02.03.22.

Arbeids- og velferdsdirektoratet sin vurdering:

Av sosialtjenesteloven § 18 første og annet ledd fremkommer det at:

“De som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomisk rettigheter, har krav på økonomisk stønad.

Stønadene bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpen”

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere sosialtjenestelov § 5-1, og forarbeidene legger til grunn at de vanligste ytelsene som tilkjennes etter bestemmelsen er økonomisk stønad til boutgifter, mat, klær, strøm, telefon, husholdningsartikler og transportutgifter, se Ot.prp 103 (2008-2009) punkt 3.3.1 flg.

NAV // ARBEIDS- OG VELFERDSDIREKTORATET // KONTORET FOR KVALIFISERING OG SOSIALE TJENESTER

Postadresse: Postboks 354 // 8601 MO I RANA

E-post: arbeids.og.velferdsdirektoratet@nav.no

www.nav.no //

I tråd med lovens subsidiære prinsipp og utmåling basert på nøktern standard har man i rundskrivet punkt 4.18.2.40 presisert at det er utgifter til offentlig transport i forbindelse med daglige gjøremål, arbeid og fritid som skal inngå i livsoppholdet. Behovet for å bruke slik kommunikasjon vil avhenge av vedkommendes alder og helsetilstand, samt avstanden mellom bosted og jobb, skole og aktiviteter. NAV-kontoret må derfor gjøre en konkret vurdering av hva som er den enkeltes utgifter til offentlig transport.

I enkelte situasjoner vil offentlig transport ikke være aktuelt eller en faktisk mulighet, slik at vedkommende har behov for å benytte seg av egen bil. Som det fremgår av rundskrivet pkt. 4.18.2.41 ligger utgifter til bilhold normalt utenfor livsoppholdet (vår understrekning). Dette innebærer at NAV-kontoret i utgangspunktet ikke plikter å yte økonomisk stønad til dette formålet. Folketrygden har egne stønadsordninger, og det må avklares hvorvidt tjenestemottaker har rettigheter der før vedkommende evt. kan ha rett på økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven.

Endringer i bilstønadsforskriften (forskrift til folketrygdloven) har nå i større grad aktualisert spørsmål knyttet til hvorvidt også innkjøp av bil kan anses som en pliktmessig ytelse etter sosialtjenesteloven § 18. Det er flere enn tidligere som henvender seg til NAV-kontoret med dette bistandsbehovet, og Statsforvalteren opplyser å ha en økning i antall klagesaker.

Sosialtjenesteloven er en skjønnsmessig lov, der kommunene er pålagt å gjøre konkrete og individuelle vurderinger av hver enkelt søkers behov. Formålsbestemmelsen danner utgangspunkt for tolkningen i hvert enkelt tilfelle. Kommunen skal bidra til å «bedre levekårene for vanskeligstilte, (...) til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Videre at: «utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Loven skal også bidra til «likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.»

Vi finner ikke holdepunkter i lovens ordlyd eller forarbeider for at innkjøp av bil ikke kan være nødvendig livsopphold i den enkelte sak. Når det gjelder rundskrivets omtale knyttet til nødvendige livsoppholdsutgifter, så vil ikke den være uttømmende. Det betyr at NAV-kontoret alltid må foreta en konkret vurdering av søknad og omsøkte formål.

Basert på lovens subsidiære prinsipp, vil en som utgangspunkt vurdere at økonomisk stønad til innkjøp av bil ligger utenfor livsoppholdet. Også i de tilfellene NAV-kontorene får inn søknader om innkjøp av bil, må de foreta en konkret vurdering av vedkommende søkers livssituasjon og behov. Slik punkt 4.18.2.41 gir anvisning på, må helsemessige forhold, barn og unges situasjon eller fravær av alternative transportmuligheter, være de forhold NAV-kontoret konkret vurderer. Avgjørende i vurderingen av om tjenestemottaker vil ha en rett på økonomisk stønad til anskaffelse av bil, vil være om egen bil er nødvendig for å sikre et forsvarlig livsopphold i den konkrete situasjonen.

Dersom NAV-kontoret vurderer at stønad til anskaffelse av bil, eller drift av bil, ikke er en pliktmessig ytelse i den konkrete saken, må det gjøres en vurdering av om stønad bør innvilges i medhold av sosialtjenesteloven § 19.

Arbeids- og velferdsdirektoratet ser at rundskrivsteksten nok kunne vært klarere på dette punktet.

Med hilsen

Nina Strømmen
seksjonssjef
Kontoret for kvalifisering og sosiale tjenester

Kjersti Barbakken
seniorrådgiver
Kontoret for kvalifisering og sosiale tjenester

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

Kopi til

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Statsforvaltaren i Rogaland
Statsforvaltaren i Vestland
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Mottakerliste

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5 St. Olavs plass
0130 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Halima Khan, 22003543

Behov for gjennomgang av rundskrivet - Økonomisk stønad til kjøp av bil

Statsforvalteren i Oslo og Viken viser til Arbeids- og velferdsdirektoratets brev av 22.06.22 som var en korrigerende av uttalelsene gitt i brev av 02.03.22. I korrigeringsbrevet fremgår det at Arbeids- og velferdsdirektoratet har sett behov for å gå gjennom rundskrivet punkt 4.18.2.41 for å sikre at begrepsbruken i omtalen er treffende og i tråd med regelverket.

Vi har den siste tiden fått inn flere klagesaker som omhandler økonomisk stønad til kjøp av bil grunnet helsemessige årsaker. Eksempelvis kan det dreie seg om tjenestemottakere som har utfordringer knyttet til psykisk helse og som medfører at bruk av TT-kort eller kollektiv transport ikke er et reelt alternativ for dem. Vi etterlyser derfor en gjennomgang av rundskrivets punkt 4.18.2.41, slik det var nevnt i brev av 22.06.22.

I det første brevet datert 02.03.22 ble det vist til endringen i bilstønadsforskriften i 2015 og at ordlyden "utgifter til bilhold" i rundskrivet punkt 4.18.2.41 også omfattet utgifter knyttet til innkjøp av bil. Videre, at slike utgifter normalt ville ligge utenfor livsoppholdet, men at det måtte gjøres en konkret og individuell vurdering i hvert enkelt tilfelle. Det ble vist til at endringen i bilstønadsforskriften ikke ville påvirke hvordan rundskrivet skulle forstås på dette punktet. Direktoratet la til grunn at endringen i bilstønadsforskriften medførte at det bare kunne ytes stønad til å bedre funksjonsevne i arbeidslivet, jf. folketrygdloven § 10-7. Dette ble senere korrigert. I brevet ble det også vist til at Arbeids- og velferdsdirektoratet ville se på omtalen i rundskrivet på nytt.

Statsforvalteren har på bakgrunn av brevene fra direktoratet undersøkt og sett på ulike kilder for å få innsikt i hva som var formålet med endringen av bilstønadsforskriften i 2015. Videre har vi undersøkt hvilke løsninger som var tiltenkt for den gruppen som ble rammet av endringen. Denne problemstillingen har blitt tatt opp på nytt på Stortinget etter at forskriften ble endret. Vi viser i den forbindelse til møte på Stortinget den 30.januar 2018 hvor saken ble lagt fram (sak nr.7).

Slik vi forstår det var hensikten med endringen først og fremst å utvide stønadsordningen slik at de med behov for en tilrettelagt bil skulle få en bedre ordening. Ordningen er ment å dekke ekstra utgifter som en har som følge av funksjonsnedsettelse. Før forskriftsendringen i 2015 kunne en også få innvilget stønad til bil for å bryte en isolert hverdag. Etter forskriftsendringen ble det imidlertid tenkt at denne gruppen måtte dekke kjøp av bil selv på lik linje med andre. Det ble også vist til at de

som ikke lenger var omfattet av bilstønadsforskriften hadde andre muligheter de kunne benytte seg av som kollektiv transport eller TT-kort.

Slik vi oppfatter det første brevet til direktoratet datert 02.03.22 kan det i konkrete situasjoner innvilges stønad til bil etter sosialtjenesteloven selv om rundskrivet ikke omtaler kjøp av bil. Rundskrivet omtaler kun utgifter knyttet til bilhold. Per nå står det i rundskrivet under punkt 4.18.2.41 om bilhold: "Hvis tjenestemottaker eier en bil av nøktern standard..". Vi tolker setningen slik at det er en forutsetning at en tjenestemottaker eier en bil fra før og at tjenestemottakeren deretter kan søke om å få dekket utgifter til bilhold etter sosialtjenesteloven. Slik rundskrivet står nå, kan vi vanskelig se at bilkjøp etter sosialtjenesteloven er noe som kan innfortolkes i "utgifter til bilhold". Vi er imidlertid enig i direktoratet om at loven er vidtfnende og at loven ikke legger noen begrensninger på hva det kan søkes om. Men slik rundskrivet står nå, er det ikke rom for at en tjenestemottaker kan få innvilget økonomisk stønad for kjøp av en ordinær bil. En slik tolkning reiser også en rekke problemstillinger knyttet til blant annet, hvilke vurderinger kommunene skal gjøre når en tjenestemottaker søker om å få økonomisk stønad til kjøp av bil.

Vi ber om at Arbeids- og velferdsdirektoratet ser på denne problemstillingen på nytt og redegjør for hvordan dere er kommet frem til tolkningsresultatet. Dersom direktoratet fastholder samme tolkningsresultat, anmoder vi om at rundskrivet endres i tråd med den forståelsen direktoratet legger til grunn samt at det gis noen føringer eller momenter om hvordan dette eventuelt skal vurderes av kommunene. Rundskrivet er en sentral kilde som inneholder merknader til bestemmelsene i loven og tilhørende forskrifter. Merknadene er en fortolkning og presisering av hvordan politiske myndigheter og overordnet forvaltningsmyndighet ønsker at bestemmelsene skal forstås og praktiseres. Når rundskrivet ikke omtaler problemstillingen og da heller ikke er i overensstemmelse med tolkningen som direktoratet legger til grunn skaper det utfordringer og det utgjør en risiko for at praksisen blir ulik. Dette mener vi er svært uheldig for innbyggernes rettssikkerhet. Videre er det også problematisk at tolkninger blir sendt i form av brev samt at de ikke er tilgjengelig på nav.no.

Avslutningsvis vil vi anmode om å få en rask avklaring da vi har flere saker som omhandler denne problemstillingen. Dersom vi ikke får en rask avklaring, vil vi ved behandling av klagesakene forholde oss til rundskrivet slik det står per dags dato.

Med hilsen

Mari Hagve
avdelingsdirektør

Grete Nanna Finstad
seksjonssjef

Sosial- og barnevernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent